

Trajnostni razvoj kot zadnja velika družbena ideja

dr. Drago Kos
Fakulteta za družbene vede

Razvojni forum

Trajnostni razvoj med realnostjo,
razumevanjem in vizijo

Državni zbor, 30. 3. 2010

Konec velikih zgodb? (J. F. Lyotard)

Konec zgodovine? (F. Fukuyama)

Konec človeštva? (F. Fukuyama)

ali

TRAJNOSTNI RAZVOJ

kot nova velika zgodba ?

TRAJNOSTNI RAZVOJ

Utopija ali realna možnost

- Ideja prvič omenjena že 1955 kot “nosilna sposobnost” (Stoddart in Smith 1955);
- Na globalni ravni prvič 1972 na konferenci Združenih narodov o človekovem okolju v Stockholmu;
- Poročilo Rimskega kluba 1972: nujne omejitve razvojnih trendov: The 30 Year Update 2004!
- 1987 UN World Committee on Environment and Development (WCED - Bruntlad commision)
- UN Conference on Environment and Development Rio de Janeiro (1992);

MEJE RASTI

- RIMSKI KLUB: The 30-year Update 2004
- Tri revolucije: prva - poljedelska, druga industrijska in tretja:

TRAJNOSTNI RAZVOJ

Pogoji: Novo znanja, predvsem pa odprava systemskega upora”: Navkljub formalni sprejetosti, vključenosti v mnoge strategije legitimizacija in operacionalizacija še vedno ključni problem!

3 + 1 STEBER:

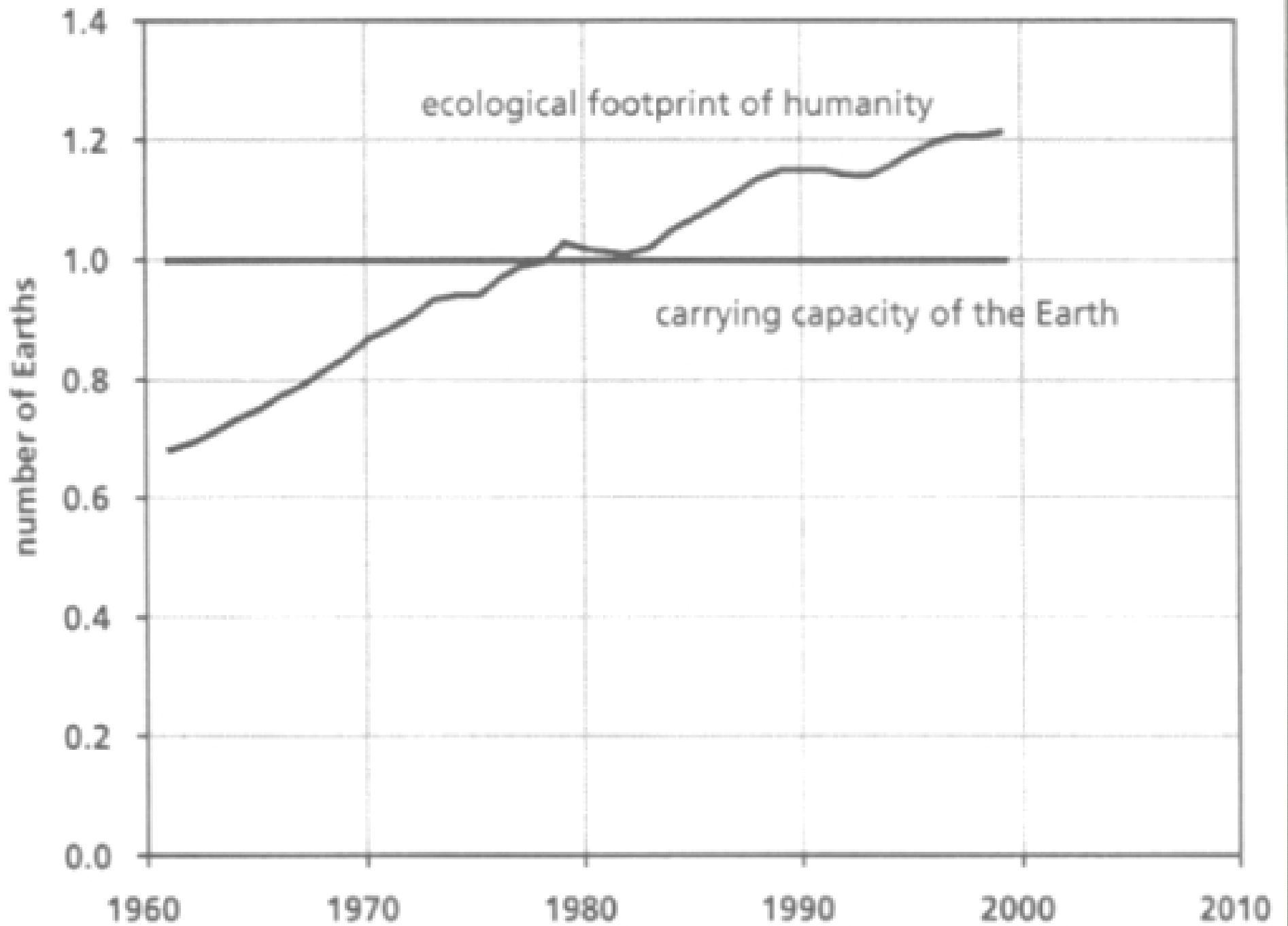
- **Ekonomski steber:** priprava podlag za tekmovalno, dinamično na znanju temelječe gospodarstvo;
- **Socialni steber:** posodobitev Evropskega socialnega modela z investicijami v človeške vire in preprečevanjem družbene izključenosti (staro vino v novi steklenici ali lepša beseda za družbeno neenakost);
- **Okoljski steber:** gospodarsko rast oddvojiti od rabe naravnih virov, kar bo bistveno zmanjšalo pritisk gospodarstva na okolje! Zanemarjeno vprašanje: Kako zmanjšati potrošnjo?.
- **Kulturni steber?** Ohranitev pravide do kulturno specifičnih praks!?

IMPLEMENTACIJSKI DEFICIT:

“Na začetku je bila beseda” in po desetih, dvajsetih, tridesetih več letih je še vedno samo beseda, oz. veliko besed!

Navkljub institucionalni podpori in vključitvi v mnoge, praktično vse uradne razvojne dokumente je TR še vedno zgolj “obča uvodničarska tema”, zgolj bolj ali manj utopična, t.j. operativno praktično nedodelana zamisel!

- Brezplodne, že kar smešne terminološke razprtije, “al prav se piše trajnostni, al vzdržni al sonaravni trajnostno vzdržni razvoj” dokazujejo predvsem to, da se premalo pogovarjamo o realno nevzdržni menjavi med družbo in naravo !

Popularne opredelitve TR:

- Trajnostni razvoj omogoča zadovoljevanje potreb sedanjih generacij na način, da ne bo ogroženo zadovoljevanje enakih (podobnih) potreb bodočih generacij!

Mobilizacijski mehanizem: medgeneracijska solidarnost!
Očitno tudi ta ni dovolj močan!

- Druga, **nekoliko bolj strukturirana opredelitev:**

TR kot uravnoteženost treh komponent

1. socialna PRAVIČNOST

2. ekonomska UČINKOVITOST

3. skladnost z “nosilno sposobnostjo” OKOLJA

Jasno izražen “implementacijski deficit!!

KRITIKA:

- Nejasnost: TR je bolj privlačen kot jasen koncept (Luc Ferry, "pobožna želja!");
- Mnogo variacij v opredelitvah, npr.: glede radikalnosti šibak, močan TR, (svetlo, srednje, temno zelen): TR vsak razvoj znotraj meja nosilnih sposobnosti Zemlje ali konkretnih habitatov!
- Variabilnost odseva vsebinsko nedorečenost, morda pa še bolj operativno nesposobnost legitimiziranja in uvajanja konkretnih ukrepov: še vedno sodelujemo v Tragedy of Commons: individualiziramo koristi in socializiramo škode, kar je nedvomno v nasprotju s kakršnokoli opredelitvijo TR

Strukturiranje TR po Beckerju

- **Analitična raven:** znanstveno strokovno preverjanje, problemi: neusklajenost robnih znanj, komunikacijske težave vse bolj specializiranih strok, odprtost “metafizičnih” vprašanj, vloga okoljske sociologije.
- **Normativna raven:** kulturna, interesna, razvojna, sistemska raznovrstnost; padajoče zaupanje v strokovne presoje, omejitve okoljske reflektivnosti.
- **Strateška raven:** metode usklajevanja analitične in normativne ravni, kot pogoj za doseganje TR

Nekateri “objektivni” razlogi za implementacijski primanjkljaj:

- Omejitve argumentativne racionalnosti!
- Padajoča kredibilnost strokovnih presoj!
- Padajoče zaupanje v družbene, še posebej politične institucije!
- Omejitve zdravorazumske refleksije še posebej izven horizonta vsakdanjega življenja!
- Pragmatizem (moč) današnjih interesov!
- Ne/sposobnost in nemoč pri spopadanju s problemi (dolgoročne) prihodnosti!